

STAKLENA VITRINA MESECA

Projekat Narodnog muzeja Zrenjanin

Piše
DEJAN VORGIĆ

Narodni muzej Zrenjanin se aktivno uključio u obeležavanje Međunarodne godine stakla (IYOG2022) pre svega kroz angažman u Stručnoj grupi za staklo Nacionalnog komiteta ICOM-a Srbije, ali i kroz široku među institucionalnu saradnju i privatne inicijative. Aktivnosti su usmerene ka saradnji i razmeni informacija sa stručnjacima u okviru same grupe, ali i onima van nje, koordiniranju aktivnosti, podizanju kvaliteta prezentacije rada stručne grupe na internetu i drugo. Centralni događaj u Godini stakla bila je izložba ČEŠKO PRESOVANO STAKLO U OGLEDALU (16. septembar – 19. novembar) sa pratećim programima u vidu stručnih vođenja, predavanja, radionica za decu i odrasle i aneksom izložbe. Drugi projekat, ne manje važan, jeste

STAKLENA VITRINA MESECA.

Staklena vitrina meseca:
Višeslojno (iberfang) staklo

Sve ove aktivnosti dovele su i do konkretnih rezultata, kao što je održavanje predavanja u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu tokom manifestacije *Muzeji za 10* i učešće na predstojećoj konferenciji o vitražima u Gradskom muzeju u Subotici. S druge strane, Narodni muzej Zrenjanin je Međunarodnu godinu stakla obeležio i u vidu dve značajne programske aktivnosti koje se pre svega odnose na izlagačku delatnost. Centralni događaj u Godini stakla bila je izložba *Češko presovano staklo u ogledalu* (16. septembar – 19. novembar) sa pratećim programima u vidu stručnih vođenja, predavanja, radionica za decu i odrasle i aneksom izložbe. Drugi projekat, ne manje važan, jeste *Staklena vitrina meseca*.

Vitrina je jedan od najvažnijih komada muzejskog mobilijara, sa najmanje jednom staklenom

stranom. Namenjena je izlaganju i čuvanju manjih i vrednijih muzejskih predmeta. Koncept *Vitrine meseca*, kao logičan i složeniji naslednik *Ekspozicije meseca*, proteklih godina je bio izuzetno zastupljen i popularan u Sloveniji. Zabeležen je u Narodnom muzeju Slovenije, Pokrajinskom muzeju Kopra, Muzeju Laško, Gorenjskom muzeju Kranj, a primenjen je i na Arheološkom odeljenju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Ljubljani. Prema rečima slovenačkih muzeologa, ovim novim muzeološkim pristupom se mogu najavljivati buduće izložbe većeg obima i prezentovati aktuelni događaji, kao što je slučaj sa izlaganjem arheoloških nalaza u hodu, a mogu se predstaviti i manje zbirke,

Do sada su hronološki realizovane sledeće postavke: Murano staklo, Višeslojno (iberfang) staklo, Britansko staklo, Banjske čaše, Alibunarsko staklo, Gravirano staklo, Jagodinsko staklo, Uran staklo i Vitraž staklo. Staklena vitrina meseca je dosad predstavila više od 50 eksponata, što je u proseku nešto više od pet predmeta mesečno. Najveći deo pripada zbirkama Narodnog muzeja Zrenjanin, a nešto manje od pola pripada privatnim kolekcijama. Blizu polovine izloženih predmeta do sada nije nikada izlagano na tematskim izložbama.

Staklena vitrina meseca: Vitraž staklo

tumačiti razni jubileji i dr. Interesovanje javnosti za ovaj tip izložbe kamernog tipa i danas ne opada iako se na prostoru Slovenije realizuje već više od deset godina.¹

Projekat *Staklena vitrina meseca* Narodnog muzeja Zrenjanin traje u vremenskom rasponu od 15. marta 2022. do 15. januara 2023. godine i predstavlja ciklus od deset kamernih tematskih postavki koje se realizuju u okviru centralne prostorije (Plave sobe) stalne postavke Zbirke primenjene umetnosti Umetničkog odeljenja. Svakog petnaestog u mesecu sadržaj vitrine se menja, čime se dobija na dinamici prezentacije eksponata vezanih prvenstveno za umetnički obrađeno staklo, a stalna postavka muzeja dobija frekventni dodatni sadržaj. Projekat je u potpunosti u funkciji obeležavanja Međunarodne godine stakla, jer se pažnja javnosti drži tokom dužeg vremenskog perioda.

Teme vitrina su grupisane u više specifičnih kategorija kako bi se stručnoj i široj javnosti što jasnije približili različiti segmenti umetničkog staklarstva. Cilj je bio da se publici predstavie raznovrsne tehnike proizvodnje i načini dekorisanja staklenih predmeta, karakteristični tipovi stakla, ali i radovi karakteristični za pojedine regione i države, gde posebno mesto imaju srpski staklarski centri. Do sada su hronološki realizovane sledeće postavke: Murano staklo, Višeslojno (iberfang) staklo, Britansko staklo, Banjske čaše, Alibunarsko staklo, Gravirano staklo, Jagodinsko staklo, Uran staklo i Vitraž staklo. Staklena vitrina meseca je dosad predstavila više od 50 eksponata, što je u proseku nešto više od pet predmeta mesečno. Najveći deo pripada zbirkama Narodnog muzeja Zrenjanin, a nešto manje od pola pripada privatnim kolekcijama. Blizu polovine izloženih predmeta do sada nije nikada izlagano na tematskim izložbama.

Pojedine vitrine meseca su se istakle većim interesovanjem posetilaca i medija. To se pre svega odnosi na Uran staklo, koje zbog svojih specifičnosti, kao što je primena oksida radio-

¹ Milan Vogel, Kaj nam pripovedujejo muzejske vitrine, 18. 9. 2012, dostupno na: <https://old.delo.si/kultura/razstave/kaj-nam-pripovedujejo-muzejske-vitrine.html> (pristupljeno 10. 11. 2022)

Staklena vitrina meseca:
Uran staklo

aktivnog urana u njegovom kolorisanju, i zbog neobičnog načina njegove prezentacije – upotrebom komore osvetljene UV svetlom, privlači posebnu pažnju javnosti. Svakako bi bilo korisno pomenuti i vitrinu Alibunarsko staklo, koja predstavlja staklaru dosad manje poznatu istraživačima, a koja može postati osnova za dalja proučavanja i osvajanja nepoznatog prostora kreativnosti domaće staklarske industrije.

Autor projekta je Dejan Vorgić, kustos Zbirke primenjene umetnosti Narodnog muzeja Zrenjanin i jedan od članova stručne grupe za saradnju stručnjaka raznih profila u zemlji i inostranstvu koju je oformio Nacionalni komitet ICOM-a Srbije. U realizaciji Vitrine meseca kustos je imao pomoć kolega iz same institucije (Biljana Dimkić Krčmar, Sanja Vrzic, Siniša Onjin i Branka Sikimić), ali i brojnih kolekcionara. Takođe, uspostavljena je značajna saradnja sa Jevrejskom opštinom Zrenjanin, koja je omogućila da se izloži jedan deo vitraža sa ljljanom, koji potiče sa bečkerečke sinagoge koju su okupatori srušili tokom Drugog svetskog rata. Tokom trajanja Staklene vitrine meseca Narodni

muzej Zrenjanin je unapredio odnose sa medijima, koji su sa više ili manje pažnje pratili ritam postavki. O staklenim vitrinama meseca izveštavali su nacionalni radio i televizijski centri, kao što su Radio-televizija Srbije (Kulturni dnevnik) i Radio-televizija Vojvodine, listovi *Politika*, *Novosti*, *Danas*, *Zrenjanin*, kao brojni internet portali. Međutim, posebnu pažnju kamernim postavkama o staklu je posvetila zrenjaninska Radio i televizija *Santos*, koja je uradila video-prilog o svakoj vitrini meseca, što je svojevrsni kuriozitet. Ovaj video-materijal u budućnosti može predstavljati svojevrsan edukativni izvor za proučavanje stakla.

Tematika poslednje, desete *Staklene vitrine meseca*, koja će biti postavljena 15. decembra, pred novogodišnje praznike, biće posvećena starim staklenim ukrasima za jelke. Ova kamerna postavka će na svečani način zaokružiti bogate aktivnosti Narodnog muzeja Zrenjanin u Međunarodnoj godini stakla.. ♣